

בית חרושת לגירושין?

בתחיל בשורה התחתונה: בתי־המשפט למשפחה הם סיפור הצלחה. יש חריקות, יש סחבת, יש בעיות, אבל המצב כיום טוב משמעותית מזה ששרד לפני שבת־המשפט למשפחה הוקמו.

היתרון הבולט כיום הוא, שכל הסכסוך מתרכז בערכאה אחת. בעבר, ההתדיינויות פוצלו בין בתי־המשפט המחוזי לשלום, לעתים בערים שונות, והכל במקביל. לא היה שופט אחד שראה לפניו את התמונה הכוללת של הסכסוך. המציאות המשפטית החדשה עוזרת לזוגות רבים לסיים את הסכסוך בזמן קצר: שופטי בתי־המשפט למשפחה, רובם בעלי נסיון מעשי קודם בתחום, עוסקים יומיום (תכופות עד שעות מאוחרות) רק בדיני משפחה, מדרבנים לפשרות מהירות בתיקים רבים. לכך צריך להוסיף את עליית המודעות להליכי הגישור, הפישור והבוררות – שבת־המשפט ופרקליטים רבים מעודדים אותם – הליכים שמוכתרים תכופות בהצלחה. ועל אלה יש להזכיר את יחידת הסיוע שליד בית-המשפט למשפחה, שגם היא תורמת את חלקה למגמת ההומניזציה של מאבקי הגירושין.

לאחר שיר המעלות הוזה אני מבקש להצביע על מגמה אחת, לא חיובית בעיניי, המתלווה למהפך שבית־המשפט למשפחה יצר: הקלות הבלתי־נסבלת לעתים המובילה זוגות לגירושין מהירים מדי.

אני סבור שבתי־המשפט צריכים לדאות מתפקידם לנסות ולמנוע גירושין לא הכרחיים, ויש כאלה. לא כל

כתב תביעה שמגיש צד אחד מהווה כרוניקה ידועה מראש של פירוק התא המשפחתי. לא פעם פותח בן־זוג בהליך משפטי מיותר. לעתים ניתן ייעוץ לא נכון המריץ את אחד הצדדים לערכאות. ההליכים מקצינים את המצב. עיקולים וצווים שונים שמתלווים לתביעות מסלימים את היחסים. השחרת פניו של הצד השני בכתבי בית־הדין, צורך בלתי־נמנע אצל עורכי־דין רבים, גוררת הלבנת פניו של בן־הזוג התוקף. כאשר מגיעים הצדדים לישיבה הראשונה בבית־המשפט למשפחה, התמונה העולה מהתיק מביאה לא פעם את השופט או השופטת לפתוח את הדיון בשאלה: מתי מתגרשים? למה לא מסיימים כבר את הפרשה הלא נעימה? במקרים רבים, אולי ברובם, גישה כזאת רצויה ביותר, והלחץ שמפעיל השופט מביא ברכה לפחות לצד אחד, ולעיתים לשניהם. ודאי כך כאשר מדובר באופן ברור בבני־זוג שאחד מהם מעכב את הגירושין כדי לזכות ביתרונות רכושיים. טוב מאוד שכית־המשפט לא יאפשר לצד "הסחטן" ליהנות ממעלליו. אני מתייחס בשורות אלה למקרים שטרם מוצו בהם הנסיונות לשקם את הזוגיות, ויש כאלה. האווירה המנתבת את הדיון – ולעתים אף דוחפת – לגירושין, אינה עושה חסד עם זוגות אלה. הם נקלעים לסחרור מהיר שאינו מאפשר להם לבדוק לעומק, בקצב הנדרש ובשיקול הרעת הראוי, אם הם הפכו כל אבן בנסיון למנוע פירוד.

הפורום הטבעי שאמור לסייע לזוגות לבדוק את האפשרות לחזור לשלום־בית הוא בית־הדין הרבני. אולם מרבית

ההליכים מתנהלים בבתי־המשפט למשפחה, והגשת תביעה לשלום־בית לבית־הדין היא תכופות צעד תכסיסי. בבתי־הדין, מכל מקום, אינם ערוכים לרוב לטפל כהלכה באותם מקרים שבהם ניתן למנוע גירושין מוקדמים. הרבנים נכתבים בצער, שכן ראוי היה לדעתי שבת־הדין הרבני ניים יראו את עיקר משימתם בנסיון לעצור את סחף הגירושין בחברה הישראלית.

במציאות הזאת, טוב יהיה אם שופטי בתי־המשפט למשפחה יתנו דעתם לייחד זמן וסבלנות ורגישות לבדיקת המשבר הזוגי בטרם יאפשרו לתותחים להמשיך לירות. למשל, שכנוע בבני־זוג, במקרים הנכונים, לפנות תחילה לטיפול זוגי, בטרם יומרצו לעבור לגישור לגירושין. למשל, שיחות עם הצדדים בלא נוכחות עורכי־הדין (לאחר קבלת הסכמת הפרקליטים).

אין לפסול אף אפשרות לאפשר לשופט לדבר עם כל בן־זוג בנפרד (ושוב, כמובן, בהסכמת כל הצדדים). נוהג זה קיים בבתי־הדין הרבניים, ולא פעם הוא עוזר לקדם את התיק לכיוון חיובי. לעתים, רק בשיחה בארבע עיניים יוכל השופט לדעת מה באמת רוצה הבעל או האשה.

היעילות והנטייה לסיים תיקים בזריזות ולהיחשב לשופט ש"חותך" ענין מובנת, וכאמור גם רצויה במרבית המקרים, אבל למדיניות הזאת יש קורבנות שמשלמים מהיר. כדאי לנסות למנוע זאת מהם.